

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

SZAKIRODALOM

MILHAN, Jules – MONTAGUE, Roger:

AGRÁRÖKONÓMIA

Économie rurale. Paris, Presses Universitaires de France, 1964.)

A könyv abból az alapelvből indul ki, hogy a mezőgazdaság a közgazdaságnak nem egyszerűen egyik fejezete, és nagy hiba lenne, ha a mezőgazdaságot az iparhoz hasonlítanánk. Ha a mezőgazdasági termelés hozamnövekedését és az ipari termelés hozamának növekedését egyformán kezelnék, úgy járnánk el, mintha az egyenest a zezugos vonallal tévesztenék össze. Amikor ez a könyv a termelést, a piacot és a jövedelmezőséget tárgyalja, nem téveszti szem elől, hogy a mezőgazdaságban nem választhatjuk el egymástól a gazdaságossági és a termelési kérdéseket, sem az emberi életnek hivatási és családi vonatkozásait. Ezért tárgyalja a könyv részletesen a mezőgazdasági intézményeket, a földművelés jogi vonatkozásait és a dolgozók különféle társulásait.

Bevezetőül a szerzők az ipari és mezőgazdasági termelés helyének, felszerelésének, társadalmi, egészségügyi stb. helyzetének különbségeit veszik szemügyre. Rátérnek a mezőgazdaság sajátos tényezőire: a természeti és a biológiai hatórokra. A vizsgálódásaik során foglalkoz-

nak a mezőgazdaság koncentrációjának kérdésével különböző országokban, így a Szovjetunióban is. Felsorolják és mérleget azokat a technikai megfontolásokat, amelyek a családi kisgazdaságok fenn-tartása mellett szólnak.

Az első rész 3. fejezete a természeti tényezők, a tőke és a munka szerepét vizsgálja a mezőgazdasági termelésben.

A második rész a szerzők a mezőgazdaság és a bérlet formáit, ezek funkcióit és fejlődését, valamint a mezőgazdasági jog alakulását mutatja be.

A harmadik részt a szerzők a mezőgazdasági piacnak szánták, és itt foglalkoznak a szükséglettel és kereslettel, az áralakulással, a lélektani tényezők befolyásával. Érintik még a piac és a monopóliumok kérdését is. Végül sorra veszik a piac megszervezésének kérdéseit is. Mindezt konkrét példákkal illusztrálják. A piac tárgyalását a nemzetközi kapcsolatok, egyezmények, szerződések, a közös piacok kialakulásának gyakorlati vizsgálatával zárják le.

A negyedik részben a szerzők a mezőgazdasági munka jövedelmezőségét elemzik, elsősorban termelési egységként, majd különválasztva az üzem és a dolgozó jövedelmét, és végül keresik azokat a módszereket, amelyekkel a mezőgazdasági munka általában alacsonynak ismert jövedelmezősége fokozható.

Az ötödik részben a mezőgazdaság szervezeteivel foglalkoznak. Történelmi áttekintést adnak a francia szövetkezeti mozgalom alakulásáról és jelen helyzetéről, valamint az érdekképviselői szervek fejlődéséről.

Pusztai Jánosné

POPOV, I. G.

MEZŐGAZDASÁGI SZÁMÍTÁSOK MATEMATIKAI MÓDSZEREKKEL A MEZŐGAZDASÁGBAN

(Matematikeszkizje metodi
v ekonomiceszkizih raszcsotah
po szelszkomu hozjasztvu)
(Kolozs, Moszkva, 1964. 240 lap)

A szerző munkája elején a témakör aktualitását ismerteti. Emlékeztet arra,

hogy a matematikai módszerek bevezetése előmozdítja az SZKP XXII. kongresszusán hozott határozatok valóra-váltását, amelyek a tervezés és a gazdasági vezetés fejlesztésével, hatékonyságuk növelésével, a tartalékok jobb kihasználásával kapcsolatosak. A matematikai módszerek alkalmazása végeredményben a gazdaságos termelésfejlesztést szolgálja.

A szerző amellet, hogy a matematikai módszereket alkalmasnak tartja a ter-

vezés, vezetés színvonalának tökéletesítésére, hangsúlyozza azt is, hogy a Szovjetunióban az elektronikus számítógépek várható gyors elterjesztésével lehetőség nyílik a nagytömegű számítási feladatokat igénylő módszerek szélesebb körű alkalmazására is.

I. G. Popov röviden jellemzi a lineáris programozás módszerét, a leginkább elterjedt szimplex-módszert, majd ezt követően a lineáris egyenletek rendszerének fogalmáról ad tömör áttekintést.

Popov kandidátus egyszerű példa levezetésével világítja meg a mezőgazdasági vállalatok optimális üzemeltetésének megállapítására használható számítási módszert. Példájában a cukorrépa és az árpa olyan társítását oldja meg, amelynek eredményeképpen a termékegységben kifejezett hozam a maximumot éri el. Leegyszerűsített módon veszi számításba a rendelkezésre álló erőforrásokat: a vetésterületet, a munkanapokat és a traktorműszakokat. A megoldás matematikai levezetése mellett a grafikai kifejezés eszközével is el a szerző, amivel a könnyebb megértést mozdítja elő.

A továbbiakban a búza, a pohánka és a burgonya optimális társítását ismerteti a szerző. A célfüggvényben a pénzben kifejezett hozamok maximalizálása szerepel. Erdemes talán azt is megjegyezni, hogy a célfüggvény és a korlátozó feltételek szerepét és feladatát nagyon érthetően, egyszerűen magyarázza meg a szerző.

I. G. Popov az állattenyésztés szintjének és irányának meghatározásakor elsősorban a rendelkezésre álló takarmánymennyiséggel és munkaerővel korlátozza a feladatot, s majd ezt követően ajánlja a más tényezőkkel való (állatférőhelyek száma, az állatállomány darabszáma és a fajlagos hozamok) további finomítást.

A takarmányozással kapcsolatos összefüggéseket a szemes takarmányok, a siló és a tehenészet társításának példáján mutatja be. Itt a célfüggvényben a pénzben kifejezett összes termelés maximumát írja elő.

Az egyszerű példák után az olvasó megismerkedhet a kiindulási adatok előkészítésével, a feladatok megoldásával és az eredmények elemzésének módjával. Az elmondottakat is példával illusztrálja, amelynek során az egyik Moszkva kör-

nyéki szovhoz 1962. évi adatait szerepelteti. E számításban 12 változó, 10 alap és 3 kiegészítő korlátozó tényező szerepel.

Meglepő, hogy az ágazattársítás matematikai elemzésével foglalkozva a szerző a soküzemágú fejlesztés mellett foglal állást, amit matematikai úton kísérel meg igazolni.

A takarmánybázis optimális felhasználását egyszerűbb és bonyolultabb példával, matematikai és grafikai úton ismerteti a szerző. Egyik példájában 30—40 kg-os kezdő súlyú állománnyal folyó hizlalásnál a napi átlagos súlygyarapodás 300—400 grammot tenne ki. Ehhez szükséges 1,6 takarmányegység, 200 gramm emészthető fehérje, 12 gramm kalcium, 9 gramm foszfor, 12 milligramm karotin.

Az állatállomány összetételének tervezésével is foglalkozik a szerző. Példaként a sertésenyésztés optimális szerkezetét állapítja meg úgy, hogy az adott körülmények mellett a tiszta jövedelem a maximumot éri el.

A területi elhelyezés optimális tervezésének módszerét egy egyszerű modell ismertetésével kezdi Popov kandidátus. A továbbiakban bekapcsolja a szállítási költségeket. Ezt követően a beruházások területi elhelyezésére, a termékek tervezett önköltségének a megállapítására, s végül a termelés műszaki megalapozottságának kiszámítására kerül sor. A vázlatokkal kapcsolatosan ismertetett példák sajnos sokkal egyszerűbbek, mint a bonyolult valóság. Tárgyilagosan meg kell azonban mondani, hogy a szerző kelően hangsúlyozza a valóságos helyzet sokrétűségét és a módszer alkalmazásának korlátait. Különösen aláhúzza, hogy az alapadatok, a feltételek megállapításának pontossága alapvetően befolyásolja a matematikai számítások végeredményét, használhatóságát.

A szerző a továbbiakban a traktorok területi elosztásával és különféle szállítási problémákkal foglalkozik, majd pedig a matematikai módszerek mezőgazdasági alkalmazásának fejlesztési problémáival. Ennek során három problémát említ meg:

1. A gazdasági matematikai modell a valóság koncentrált kifejezése matematikai formulák segítségével. Sikeres gazdasági matematikai modellek szerkesztése érdekében a matematikát és különösen a közgazdaságtant kell alaposan is-

merni. Egy-egy jól sikerült modell segítségével számtalan feladatot lehet megoldani.

2. Az előzőnél nem kevésbé fontos a kiinduló alapadatok összegyűjtése, rendezése, felállítása. Mindazok során alaposan meg kell ismerkedni a technológiai kérdésekkel is.

3. A gazdasági matematikai módszerek felhasználásában alapvető jelentőségű a közbenső és a végleges eredmények elemzése.

Befejezésként a matematikai tervezés

mezőgazdasági problémáit vázolja a szerző:

— a modellek statikusak és nem dinamikusak;

— mind ez ideig az optimális üzemméreteket nem sikerült matematikai úton megfelelően meghatározni;

— rendkívül bonyolult a termésátlagtervezés megoldása, ismeretlenek az erreható tényezők;

— az értékmutatók bekapcsolása számtalan problémát vet fel a mezőgazdasági tervezésben.

Csete László dr.

KEHRBERG, Earl — REISCH, Erwin

A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS GAZDASÁGTANA

(Wirtschaftslehre der landwirtschaftlichen Produktion)

(BLV Verlagsgesellschaft, München—Basel—Wien, 1964. 263 lap)

Angol nyelvterületen, mindenekelőtt az Egyesült Államokban, egy sor jelentős mű látott már napvilágot, amely az agrár-ökonómia elméleti alapjaival s az újabbban egyre nagyobb érdeklődésre számot tartó kvantitatív módszerekkel foglalkozik. Német nyelven mind ez ideig nem volt ilyen tartalmú könyv. A szerzők tehát — eme hiányosságot pótlandó — azt a célt tűzték maguk elé, hogy e témakör problémáit tankönyv formájába összefoglalva mindazoknak tudomására hozzák, akik akár tanulmányaikkal, akár hivatásukkal összefüggően a mezőgazdaság ökonómiai kérdéseivel foglalkoznak.

A szerzők a termelési és költségfüggvények fogalmának és a határértékelméletnek részletekbe menő ismertetése mellett mindenekelőtt a lineáris programozással és pedig annak egyszerű optimumtervezési módszerével foglalkoznak, mert — véleményük szerint — a jelenlegi módszerek közül csak ennek van gyakorlati jelentősége.

Elgondolkoztató a szerzőknek ez a „csak ennek van ez idő szerint gyakorlati jelentősége” — kategórikus kijelentése, ha azt vesszük számításba, hogy az ide-

vágó irodalom jónéhány klasszikusnak tartott művére hivatkoznak könyvükben (a feldolgozott irodalom nagyobb része általános gazdaságelméleti, termeléselméleti, üzemgazdaságtani jellegű, s jóval kevesebb a kimondottan lineáris programozásra szűkített témakörű).

A módszerek ismertetésén túlmenően, a szerzők arra törekednek, hogy a felvetődő problémák helyes megoldási lehetőségeit felvázolják. Kíváncsú volna — mondják a bevezetőben — hogy a német üzemgazdaságtan mennyel hamarabb jusson túl a módszerek elsajátításának, a megoldások módszertanának időszakán és rátérjen a tulajdonképpeni termelési-gazdasági problémákra.

A könyv két fő részre oszlik: az első: „Bevezetés a mezőgazdasági termelés gazdaságelméletébe”, a második: „Bevezetés a termelés-tervezés kvantitatív módszereibe”.

Bővebb magyarázat helyett elég a könyv rövidített tartalomjegyzékét ismertetni:

I. A mezőgazdasági termelés gazdaságelméletéről általában

- lényege és érvényességi területe,
- a probléma meghatározása,
- a kutatásban való felhasználás lehetőségéről,
- néhány fontosabb fogalom magyarázata.

II. A termelési függvény

- termelési relációk egy változó tényező esetén (tényező—termék reláció),
- termelési relációk két változó